

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН
України
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Торгово-промислова палата України

ПЕРСПЕКТИВИ МОРСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ТРЕНДІВ ІНДУСТРІЇ 4.0

ВСЕУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ЕКОНОМІЧНІ ЧИТАННЯ

присвячені
100-річчю Національного університету кораблебудування та 55-річчю
економічної освіти у Миколаївській області

МАТЕРІАЛИ

17-18 грудня 2020 року

МИКОЛАЇВ
2020

УДК 33:65

ОРГАНІЗАТОРИ:

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Торгово-промислова палата України

Матеріали публікуються за оригіналами, наданими авторами.

Претензії до організаторів не приймаються.

Відповідальний за випуск: Гурченков О.П.

Перспективи морської економічної діяльності в контексті трендів Індустрії 4.0:
Збірник матеріалів Всеукраїнських наукових економічних читань. - Миколаїв: НУК,
2020.-272 с.

У збірнику подані матеріали Всеукраїнських наукових економічних читань
«Перспективи морської економічної діяльності в контексті трендів Індустрії 4.0».

Висвітлено сучасний стан розвитку економіки України; розглянуто теоретичні
наукові розробки та прикладні аспекти діяльності підприємств в Україні. Визначені
проблемні та дискусійні питання, перспективи морської економічної діяльності в
умовах становлення та розвитку четвертої промислової революції.

Збірник може бути корисним для науковців, державних службовців, підприємців,
професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, аспірантів та
студентів.

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2020

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Парсяк В.Н., Жукова О.Ю.</i> Формалізація організаційного устрою промислових кластерів.....	3
<i>Власова Н.О.</i> Управління контингентом студентів в навчальних підрозділах закладу вищої освіти.....	7
<i>Трунін К.С., Уланов О.Г.</i> Поява та розвиток бізнес-менеджменту в суднобудуванні в контексті суднобудування 4.0.....	10
<i>Гришина Л.О., Порхун Ю.В., Шандрик Д.О.</i> Роль підприємництва у забезпеченні інноваційного розвитку регіону.....	15

СЕКЦІЯ № 1

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ОСВІТА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

<i>Гурченков О.П., Стріха А.О.</i> Джерела генерування бізнес-ідей в умовах четвертої промислової революції.....	20
<i>Дибач І.Л., Гулівата О.В.</i> Електронна комерція як інструмент стимулювання збуту.....	23
<i>Корнієнко О.П., Ханжина К.В.</i> Індустрія 4.0: тенденції розвитку в морегосподарському комплексі.....	27
<i>Рогов В.Г.</i> Непрямі стимули розвитку суднобудівних підприємств.....	30
<i>Корнієнко О.П.</i> Глобалізаційний підхід до визначення тенденцій в світовому морегосподарському комплексі.....	33
<i>Корнієнко О.П.</i> STEAM-освіта як інноваційна технологія Індустрії 4.0.....	37
<i>Канаши О.Є.</i> Економічний зміст дуальної освіти: дослідження дефініцій.....	40
<i>Нейман В.М.</i> Стан та перспективи розвитку Індустрії 4.0 в Україні.....	43
<i>Дудар А.А.</i> Індустрія 4.0 в машинобудівній промисловості(суднобудування 4.0).....	48
<i>Беспалько Д.С.</i> Модель оцінки конкурентоспроможності підприємства з використанням нечіткої логіки.....	51
<i>Гузь Г.В.</i> Особливості ціноутворення в роздрібній торгівлі.....	56
<i>Головіна Л.В.</i> Концептуальна модель консалтингової взаємодії підприємств.....	59
<i>Кондратьєва А.Ю.</i> Формування концепції державного управління розвитком морських портів України.....	64
<i>Головчун В.А.</i> Проблеми та перспективи концесійних відносин як форми державно-приватного партнерства.....	69
<i>Жукова О.Ю., Левіт О.О.</i> Система грейдів як альтернатива тарифної системи.....	72
<i>Параскун А.С., Гурченков О.П.</i> Четверта промислова революція та її вплив на зайнятість населення.....	75
<i>Муха В.О.</i> Особливості розвитку стратегії інноваційної діяльності промислових підприємств.....	79
<i>Мошенська Е.Е.</i> Особливості формування стратегії розвитку підприємства.....	82

СЕКЦІЯ № 3

ВИРІШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПРОБЛЕМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

<i>Рогов Г.К.</i> Дивідендна політика як інструмент корпоративного сталого розвитку.....	156
<i>Карась П.М., Ільницький В.В., Курінний О.М.</i> Грошово-кредитна політика, як чинник збалансованого соціально-економічного розвитку.....	159
<i>Пащенко О.В., Боровицька Д.А.</i> Інтегральна оцінка прогнозного рівня фінансової безпеки підприємства.....	163
<i>Приходько Н.В., Карась П.М., Гришина Л.О., Зінченко А.І.</i> Впровадження новітніх технологій як напрямок розвитку ринку фінансових послуг України.....	165
<i>Приходько Н.В., Жупікова В.В.</i> Розробка моделі експрес-діагностики фінансового стану машинобудівних підприємств України з метою застосування антикризових заходів.....	169
<i>Зінченко А.І., Приходько Н.В., Кривоплясова І.В.</i> Обґрунтування фінансово-правової позиції суб'єкту господарювання під час фактичної перевірки податковим органом з приводу вимоги надання оборотно-сальдової відомості.....	173
<i>Зінченко А.І., Байрамов М.К.</i> Методи оцінки фінансової стійкості страхових компаній України.....	177
<i>Глуценко О.В.</i> Фактори фінансової стійкості банку в умовах нестабільного економічного середовища.....	181
<i>Дубіна А.О.</i> Визначення ймовірності дефолту банку-позичальника.....	185
<i>Григор'єва Т.М., Басенко В.В.</i> Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства.....	188

СЕКЦІЯ № 4

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ , АНАЛІЗУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

<i>Погорєлова О.В., Доценко А.С.</i> Становлення екологічного обліку в умовах сталого розвитку.....	192
<i>Івата В.В., Коваль А.М.</i> Законодавчо-нормативне регулювання обліку нематеріальних активів підприємства.....	195
<i>Дацюк Ю.А.</i> Сучасні проблеми обліку оплати праці та шляхи їх вирішення.....	198
<i>Прокопович Л.Б., Капацина І.В., Медведєва В.М.</i> Етапи впровадження управлінського обліку.....	202
<i>Циганова О.С., Берлайн Т.М., Кіскіна Ю.О.</i> Формування облікової політики підприємства щодо фінансових результатів.....	206
<i>Каткова Н.В., Троянова А.С.</i> Принципи впровадження комплаєнс-контролю на підприємствах.....	210
<i>Каткова Н.В., Стоянова Т.М.</i> Актуальні питання класифікації зобов'язань за МСФЗ.....	213
<i>Бурунсуз К.С.</i> Аналіз макросередовища як ефективний метод управління енергетичними підприємствами України.....	215

право боржника погасити кредит достроково. Більшість підприємств класифікує такі кредити як довгострокові, незважаючи на це право, що цілком слушно. Однак у деяких випадках підприємства можуть все ж брати таке право до уваги та класифікувати кредит як поточний на тій підставі, що станом на звітну дату керівництво очікувало погасити кредит достроково в строк до дванадцяти місяців після звітної дати. Така класифікація теж прийнятна, хоч і не дуже поширена, за попередньою версією МСБО 1. Однак за новою версією стандарту кредит за цих обставин може бути класифікований лише як довгостроковий, адже до уваги беруть тільки договірні права, а не наміри [1].

Поправки щодо зміни з класифікації зобов'язань як поточних або довгострокових були випущені в січні 2020 року і первісно мали набути чинності для річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати. Однак у відповідь на пандемію covid-19 Рада відклала ефективну дату вступу в силу на один рік, щоб надати компаніям більше часу для внесення будь-яких змін до класифікації в результаті цих змін. Класифікація зобов'язань як поточних або довгострокових відтепер буде діяти для річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2023 року або після цієї дати. Хоча, дострокове застосування дозволено [4].

REFERENCES

- [1] Таран І. Зміни до МСБО 1: класифікація зобов'язань. *Практика МСФЗ*. 2020. №9. URL:<https://ibuhgalter.net/material/1018/20393>
- [2] Класифікація зобов'язань в МСФЗ: актуальні зміни. URL: <http://amsfo.com.ua/e/klasifikatsiia-zobov-iazan-v-msfz-aktualni-zminy/>
- [3] Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансової звітності".
- [4] Поправки до МСФЗ (IAS) 1 "Подання фінансової звітності", щоб роз'яснити, як класифікувати боргові та інші зобов'язання як поточні або довгострокові. URL: <https://zakon.help/article/borgovi-zobov-yazannya-inshi-zobov-yazannya-msfz-ias-1?menu=185>.

Katkova N.V., Stoianova T.M.

Topical issues of liabilities classification under IFRS.

Abstract. *Amendments to IAS 1 «Presentation of Financial Statements» regarding changes in the classification of liabilities as current or long-term, the requirements for the classification of liabilities, as well as practical aspects of application are considered.*

Keywords: *classification, current liabilities, long-term liabilities, amendments, principles, right to defer repayment of liabilities.*

Каткова Н.В., Стоянова Т.Н.

Актуальные вопросы классификации обязательств по МСФО.

Аннотация. *Рассмотрены поправки к МСФО 1 «Представление финансовой отчетности» об изменениях в классификации обязательств как текущих или долгосрочных; требования, установленные для классификации обязательств, а также практические аспекты применения.*

Ключевые слова: *классификация, текущие обязательства, долгосрочные обязательства, поправки, принципы, право отсрочить погашение обязательства.*

УДК 657:338

АНАЛІЗ МАКРОСЕРЕДОВИЩА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Бурунсуз К.С., к.т.н.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, м. Миколаїв
kateryna.burunsuz@nuos.edu.ua

Анотація. Наведено основні різновиди PEST – аналізу як основи виявлення зовнішніх макросил. Розглянуто загальну схему проведення PEST-аналізу. Розроблено матрицю PEST–аналізу енергетичної галузі України. Визначено зважені бали політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів.

Ключові слова: PEST – аналіз; фактори макросередовища; метод аналізу ієрархій.

Вступна частина. На сьогоднішній день очевидним і важливим показником стану економіки будь-якої країни є надійність енергозабезпечення. В умовах глобальних технологічних, економічних і політичних змін, що відбуваються в світовому співтоваристві під впливом пандемії COVID-19 відбувається трансформація всієї світової спільноти, в тому числі енергетичної галузі України [1].

У зазначених умовах сталий розвиток будь-якої соціально-економічної системи проходить під впливом зазначених факторів. Отже, функціонування енергетичних підприємств пов'язане з можливістю адаптації до тенденцій зовнішнього середовища.

Метою дослідження є обґрунтування перспективних сфер стратегічного управління та розробка матриці PEST–аналізу для оцінки макросередовища енергетичної галузі України.

Основна частина. Питання розвитку енергетичної галузі України стає все більш актуальним, що пояснюється фізичним та моральним зносом основних енергогенеруючих потужностей, невідповідністю їх техніко-економічних показників існуючим світовим стандартам тощо. Енергетичний ринок має величезний потенціал для зростання в найближчі роки, що підтверджується необхідністю відповідати директивам ЄС щодо енергоефективності. PEST – аналіз - це інструмент, який використовують для виявлення зовнішніх макросил, які можуть вплинути на перспективу розвитку енергетичної галузі. В таблиці 1 наведено основні різновиди PEST – аналізу [2].

Таблиця 1.

Різновиди PEST – аналізу

Різновиди	Опис
PEST	Political + Economical + Social + Technological (політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори)
PESTEL	PEST + Environmental / Ecological + Legal (PEST + природні (екологічні) + правові фактори)
PESTELI	PESTEL + Industry analysis (PESTEL – аналіз, доповнений галузевим аналізом ринку)
STEEP	PEST + Ethical (PEST + фактори етичного характеру)
LONGPEST	PEST + Local + National + Global factors (PEST - аналіз з оцінкою факторів на місцевому, національному та глобальному рівні)

Політичні фактори визначають яким чином державне втручання може вплинути на стан енергетичної галузі, а саме чи стабільна політична ситуація в країні? Яка основна стратегічна база для розвитку енергетичної галузі? Чи є стратегія країни сприятливою для реалізації? Які заходи фінансової підтримки в даний час доступні для підприємств енергетичної галузі?

Економічні фактори описують макроекономічний контекст (поточний та майбутній), що може впливати на стан енергетичної галузі. При цьому увага приділяється економічній ситуації в країні, розміру ВВП, економічній ситуації у секторі енергетичних підприємств.

Соціальні фактори визначають, які елементи суспільства можуть сприяти або перешкоджати розвитку галузі.

Технологічні фактори описують технології та інфраструктуру, які можуть позитивно чи негативно вплинути на галузь, а саме чи мають компанії в країні достатньо знань про

продукцію, матеріали, технологічні рішення та послуги, які існують на ринку, щоб запропонувати своїм клієнтам? Чи намагаються компанії отримати доступ до необхідних знань та кваліфікації, щоб мати можливість їх застосовувати? Чи підтримує уряд дослідження та розробку та інновації у сфері енергоефективності (конкретний сектор / виклик)? [2].

PEST – аналіз представляє собою ієрархічну структуру цілей, факторів та субфакторів.

Загальна схема проведення PEST – аналізу:

1. Ідентифікується перелік факторів макросередовища, що мають високу ймовірність реалізації і впливу.

2. Оцінюється значимість кожного фактору для даного підприємства чи галузі шляхом присвоєння йому певної ваги (експертна оцінка) від п'яти балів (найімовірніші і найважливіші) до одного бала.

3. Визначається ймовірність виникнення кожного фактору за допомогою методу аналізу ієрархій, що відображає його значущість.

4. Визначаються зважені оцінки шляхом множення ймовірності виникнення фактору на середню оцінку ступеня реагування на нього і підраховується сумарна зважена оцінка для даної компанії чи галузі [3].

В роботі [1] було розроблено таблицю PEST – аналізу для узагальнення результатів основних тенденцій розвитку енергетичного сектору України, отриманих за допомогою залучення експертів. Після попереднього виявлення чотирьох основних факторів: політичного, економічного, соціального і технологічного спрямування за допомогою складання профілю середовища виявимо ступінь їх впливу на стратегічні напрямки діяльності підприємств енергетичної галузі. Таблиця 2 показує зважений бал субфакторів впливу.

Таблиця 2.

Матриця PEST – аналізу енергетичної галузі України

Фактори	№	Субфактор	Ймовірність виникнення	Ступінь впливу	Зважений бал
1	2	3	4	5	6
Політичні	1	Зміни в законодавстві щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств	0,46	4	1,84
	2	Підписання економічної частини Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, активізація співробітництва з країнами ЄС	0,12	4	0,48
	3	Децентралізація влади, адміністративні реформи	0,26	5	1,3
	4	Військові дії на сході України та анексія Криму	0,16	4	0,64
		<i>Вплив політичних факторів</i>	<i>1,00</i>	<i>X</i>	<i>4,26</i>
Економічні	1	Негативні тенденції в економіці України, спричинені наслідками пандемії COVID-19	0,33	5	1,65
	2	Низька платоспроможність на внутрішньому ринку	0,12	3	0,36
	3	Зниження процентних ставок за кредитами в національній валюті	0,19	2	0,38
	4	Конкурентна ціна вітчизняної енергетичної продукції в порівнянні зі світовими цінами	0,19	4	0,76
	5	Падіння доходів Державного бюджету	0,11	2	0,22
	6	Зниження споживання електричної енергії в 2020 р. через аномально теплу зиму	0,06	2	0,12
		<i>Вплив економічних факторів</i>	<i>1,00</i>	<i>X</i>	<i>3,49</i>

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6
Соціальні	1	Скорочення чисельності працездатного населення	0,06	2	0,12
	2	Сильна технологічна освіта	0,19	2	0,38
	3	Соціальна уразливість через високу кількість зайнятих в енергетиці	0,12	2	0,24
	4	Комплексна система інтелектуального захисту прав власності, наявність винаходів, патентів на інновації	0,12	2	0,24
	5	Трудова міграція	0,02	2	0,04
	6	Підвищення рівня знань іноземних мов серед населення	0,06	3	0,18
	7	Зростання соціальної напруги в країні, спричинені наслідками пандемії COVID-19	0,31	5	1,55
	8	Недостатній рівень оплати праці і мотивації праці в галузі	0,12	3	0,36
		<i>Вплив соціальних факторів</i>	<i>1,00</i>	<i>x</i>	<i>3,11</i>
Технологічні	1	Наявність географічних, кліматичних та інших умов для сталого розвитку зовнішньоекономічної діяльності	0,05	1	0,05
	2	Значний потенціал національних технологічних досліджень	0,25	4	1
	3	Високий дослідницький потенціал, особливо через збільшення фінансування ЄС для лабораторій	0,25	4	1
	4	Потреба промисловості в якісних джерелах енергії	0,14	3	0,42
	5	Своя наукова база та глибока співпраця з національними науково-дослідними інститутами	0,14	2	0,28
	6	Профіцит базових генеруючих потужностей атомних електростанцій та дефіцит високоманеврених генерацій гідроелектростанцій	0,08	2	0,16
	7	Зростання встановленої потужності об'єктів відновлювальної енергетики за моделлю «зеленого» тарифу	0,08	2	0,16
		<i>Вплив технологічних факторів</i>	<i>1,00</i>	<i>x</i>	<i>3,07</i>

Висновки. Аналіз зовнішнього середовища для будь-якого підприємства в сучасних умовах є важливим інструментом для вироблення стратегії організації та впровадження її в виробничий процес. Розроблена матриця дозволить ефективно приймати стратегічні рішення на підприємствах енергетичної галузі.

REFERENCES

- [1] Бурунсуз, К.С. (2020). PEST - аналіз енергетичної галузі України: матеріали XI Міжнародної науково-технічної конференції «Інновації в суднобудуванні та океанотехніці». Миколаїв: Видавництво НУК. С. 200–203.
- [2] Market & PESTLE Analysis. Взято з [http:// https://turnkey-retrofit.eu/wp-content/uploads/TR_D2.1_TEC_25_11_2019_FV.pdf](http://https://turnkey-retrofit.eu/wp-content/uploads/TR_D2.1_TEC_25_11_2019_FV.pdf)
- [3] Тесленок, І.М., Коротунова, О.В., Косенко, Ю.В. (2019). Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на функціонування машинобудівного підприємства. *Економіка та держава*, № 1, С. 78–82.

Burunsuz Kateryna

Analysis of the macroenvironment as an effective method of managing energy companies in Ukraine

The main types of PEST - analysis as a basis for detection of external macropowers are given. The general scheme of PEST - analysis is considered. A matrix of PEST - analysis of the energy sector of Ukraine has been developed. Weighted scores of political, economic, social and technological factors are determined.

Keywords: *PEST - analysis; macroenvironment factors; method of analysis of hierarchies.*